

Hjælp i angst, anfægtelse og modløshed

pastor Jon Ehlers.

Seminar på sommerlejren onsdag d. 19. juli 201° kl. 16.30

REFORMATION LECTURE

TENTATIO – ATTACK; SUFFERING; TEMPTATION

Pastor Jon Ehlers

These words describe the attack, suffering, and temptation that the Christian undergoes in their everyday life, just because we follow Jesus Christ. So here I am, speaking to you on this extremely practical topic. However, my perspective from last year has shifted, I must confess, as for me this has been a year of tentatio like I've never experienced before. Perhaps God was leading and teaching this stubborn and obstinate sinner before he could attempt to pretend to know anything about the topic of Tentatio - attack, suffering, and temptation in the life of the Christian.

So often today many use the sales pitch that if you become a Christian your life will get better. Your attitude will improve, God will bless you with good health, prosperity, a model family, and a smooth ride to glory. In fact, I suspect we Lutherans might also sometimes fall victim to this theology of glory, as we view our suffering for the sake of the Gospel as a reason God should grant us growing congregations, bulging bank accounts, obedient wife and children, a submissive and reverential congregation. But what happens when these "advertised benefits" of Christianity don't live up to their billing?

What can we do and where do we go when it appears that God does not concern Himself with attacks on us, with our sufferings for His sake, and does not deliver us from temptation. Where do we go when it looks like God has lost interest, or worse yet, lost control of the situation and it appears Satan is actually winning the fight?

This is tentatio or Anfechtung: it is real, it is painful, and it is eminently practical for pastoral care.

When we are confronted by Anfechtung, the first question that comes to our mind is, "Who is in control here; God or Satan?" The righteous flounder and the evil flourish, and these experiences of

REFORMATIONS FOREDRAG

ANFÆGTELSE - ANGREB; LIDELSE; FRISTELSE

Pastor Jon Ehlers, London

Anfægtelse beskriver de angreb, lidelser og fristelser, som kristne møder i deres hverdag, ene og alene fordi vi følger Jesus Kristus. Så mit emne er yderst relevant. Men jeg må indrømme, at mit perspektiv har ændret sig i løbet af det seneste år, fordi det var et år, hvor jeg kom ud for en anfægtelse, jeg aldrig tidligere havde oplevet. Måske ledte og underviste Gud mig stædige og opsætsige synder, for at jeg senere kunne foregive at vide noget om emnet anfægtelse (tentatio) – angreb, lidelse og fristelse i en kristens liv.

Ikke sjældent hører man i dag mange reklamere for kristendommen med løfte om, at du vil få et langt bedre og lettere liv som kristen. Dit selvværd vil blive bedre; Gud vil velsigne dig med godt helbred, velstand og med en familie, som kan være rollemodel for andre; og du vil kunne gå den lige vej ind i herligheden. Faktisk har jeg en mistanke om, at vi lutheranere sommetider lader os fange af denne "herligheds-teologi", når vi overvejer vore lidelser for evangeliets skyld og tænker, at Gud af den grund burde lade vore menigheder vokse, give os mere på bankbogen, sørge for at vi fik en lydig kone og lydige børn og give os menigheder, som er medgørlige og viser ære.

Men hvad sker så, når disse "opreklamerede goder" udebliver? Hvad kan vi stille op, og hvor går vi hen, når det ser ud, som om Gud ikke tager sig af, at vi bliver angrebet, og er ligeglad med, at vi skal lide for hans navns skyld, og heller ikke lader os undgå fristelser? **Hvor skal vi henvende os, når det ser ud, som om Gud har mistet interessen for os, eller hvad der er endnu værre: når det ser ud, som om Gud har mistet kontrollen, og at det er Satan, der er ved at vinde kampen?**

Det er "tentatio" eller anfægtelse: Det er virkeligt, det er smerteligt, og det kalder i den grad på sjælesorg.

Når vi rammes af anfægtelse, er det første spørgsmål, vi stiller: "Hvem er det, der styrer og bestemmer? Er det Gud eller Satan?" Den retfærdige er ved at gå i stykker, og den onde blomster. Sådanne erfaringer i hverdagen kan få os til at overveje at forkaste vor tillid til Gud.

every day life know away at us and dent our confidence in God.

Luther knew this feeling full well and when discussing Abraham, he notes, *Is it not true that when we are in dangers we judge that there will be no end to our troubles and we must succumb to them? Again, when we see the ungodly flourish, we hold that their good fortune will go on forever, as though there were no God who cares for those who are burdened or punishes those who abuse their success. And so in both cases the offense defeats us; and all this because of original sin, which inclines us to despair and makes us slow to believe and hope.*

Unlike many in the church today, Confessional Lutherans know that Satan is alive, active, and well. His sole aim for existing is to try and tempt Christians away from saving faith in Jesus Christ as their Saviour from sin, death, and the devil. To accomplish this, Satan employs real, visible means to attempt to destroy our faith in Christ. Satan may use evil people, illness, death, poverty, loss of reputation, family difficulties, past sins, a troubled conscience, emotional turmoil, heartache, despair, loneliness, and even the church, Bible, and person of Jesus Christ to try and pull us away from the hand of God. To Satan, nothing is sacred, and nothing is out of bounds.

Luther brings this fact home to his students when he discusses Psalm 119 where he says, *Therefore, you see how David, in the Psalm mentioned, complains so often about all kinds of enemies, arrogant princes or tyrants, false spirits and factions that he has to put up with because he meditates, that is, he is occupied with God's Word (as has been said) in all manner of ways. For as soon as God's Word takes root and grows in you, the devil will plague you and make a real doctor of you, and by his attacks will teach you to seek and love God's Word.*

In this wonderfully candid and honest citation from Luther, he would want us to know, and take note of, the fact that when one meditates on God's Word - that is, seriously studies it and prays over and through it - Satan will attack with all he has at his disposal to try and pull us away from God's saving Word and destroy our faith. This attack, suffering, and temptation cannot always be seen by those we meet in our workplace, home, school, or church; it afflicts us in our heart and soul.

In fact, Luther calls suffering one of the seven marks of the Church. The Church is defined by suffering

Luther kendte denne følelse fuldt ud. I sin beskrivelse af Abrahams liv, bemærker han et sted: *Er det ikke sandt, at når vi er i fare, da forestiller vi os, at der er nogen ende på vore problemer, og at vi til sidst bukker under? På samme måde når vi ser, at ugudelige mennesker trives og blomstrer. Da forestiller vi os, at deres lykke vil vare for evigt, som om der ikke findes nogen Gud, som har omsorg for dem, der bærer tunge byrder, og heller ikke straffer dem, som misbruger alt den medgang, de får. Og i begge situationer bliver vi overvundet af denne mistillid til Gud, som fører i fortvivelse eller gør os sene til at tro og håbe på Gud.*

I modsætning til mange kirker i dag er bekendende lutherske kristne klar over, at Satan er levende og aktiv. Formålet med hans hele eksistens og væren er at friste kristne bort fra den frelsende tro på Jesus Kristus som deres frelser fra synden, døden og djævelen. For at opnå dette benytter Satan sig af virkelige synlige midler, hvorved han forsøger at ødelægge vores tro på Kristus. Satan benytter sig også af onde mennesker, sygdom, død, fattigdom, vanærende udtalelser, problemer i familien, fortidens synder, en bekymret samvittighed, følelsesmæssig uro, hjertesorg, fortvivelse og ensomhed, ja han bruger også kirken, bibelen og Jesus Kristus for at få os revet ud af Guds hånd. For Satan er intet middel for helligt. Han bruger alt, hvad han kan komme i nærheden af.

Luther tager dette frem overfor sine studenter, når han gennemgår Salme 119, hvor han siger: *Her kan I se, hvordan David i denne salme ofte klager over alle slags fjender, hovmodige fyrster og tyranner, falske ånder og partier, som han må slå med, fordi han mediterer, dvs. er optaget af indgående at læse og overveje Guds ord (som før nævnt). For så snart Guds ord slår rod og vokser i dig, vil djævelen plage dig og gøre dig til en ægte doktor, og ved sine angreb vil han lære dig at søge og elske Guds ord.*

I dette oprigtige og ærlige udsagn fra Luther ønsker han, at vi lægger mærke til dette faktum: nemlig, at når man mediterer over Guds ord – dvs. studerer det seriøst og beder, mens man læser det – da vil Satan angribe med alt, hvad han har af til rådighed stående midler for at forsøge at få os bort fra Guds frelsende ord og dermed ødelægge vores tro. Dem, vi er sammen med på vores arbejdsplads, i hjem, skole eller kirken kan ikke altid se og fornemme angreb og den lidelse og fristelse, som vi er udsat for. Men den hjemsøger os i hjerte og sjæl.

Luther nævner faktisk lidelsen som en af den kristne kirkes syv kendetegn. Kirken defineres bl.a. ved lidelser, som man udstår for sin Frelsers skyld, og kirken kan ikke

for the sake of her Saviour and she cannot exist without it. Cross-bearing is essential to our vocation as disciples. Luther says, *The holy Christian people are externally recognized by the holy possession of the sacred cross. They must endure every misfortune and persecution, all kinds of trials and evil from the devil, the world, and the flesh (as the Lord's Prayer indicates) by inward sadness, timidity, fear, outward poverty, contempt, illness, and weakness, in order to become like their head, Christ. And the only reason that they suffer is they adhere steadfastly to Christ and God's Word, enduring this for the sake of Christ, Mt. 5:11, "Blessed are you when men persecute you on my account."*

This message of affliction is difficult for our modern ears to hear. We desire things that make us feel good about ourselves. But when the purpose of our existence becomes feeling better, then Tentatio is immediately dismissed out of hand as it inevitably makes us feel worse. But, according to Luther, it is just as inevitable, that Anfechtung will ultimately be a benefit to us because, *It mortifies the old Adam and teaches him patience, humility, gentleness, praise, and thanks, and good cheer in suffering ... In that way we learn to believe in God, to trust Him, to love Him, and to place our hope in Him.*

Often Satan will begin his attack on Christians by means of religious questions. He hopes to find the tiniest crack into which he can slither through to commence his questioning of God's Word.

When speaking to Eve, the Adversary posed the question, "Did God really say, 'You must not eat from any tree in the garden?'" (Gen. 3:1). He assaulted Job by almost every conceivable means to try and destroy his faith in God. Satan even tempts Jesus to abandon God's call and ultimately he wants Jesus to bow down and worship him (Mt. 4:1-11).

But Satan's ace in the hole is always to claim that the love of God, which Christians know through the revealed Word of God in the promise of the Gospel, is contradicted by our life's experience where we see God as a God of wrath or indifference in this world. Satan is always attempting to subtly or directly pervert the nature of God, so that we may doubt, despair, and lose faith.

Tentatio affects all Christians. It is an apocalyptic battle that has raged since the beginning of time and will run until its consummation. These attacks, sufferings, and temptations are individually crafted by Satan so they may strike us in our most

eksistere uden. At bære sit kors er en væsentlig del af vort kald som disciple. Luther siger:

Det hellige kristelige folk kendes udefra på, at det har det hellige kors hos sig. Der må komme alle former for ulykke og forfølgelse, al slags anfægtelse og meget ondt (som vi nævner i Fadervor) fra Djævelen, verden og vort kød, indre bedrøvelse og angst og ydre fattigdom, foragt, sygdom, svaghed og lidelse, for at legemet (kirken) må blive ligesom sit hoved (Kristus). Og den eneste årsag til dette kors og lidelse er, at man holder sig til Kristus og Guds ord, og at man altså lider for Kristi skyld, Matt 5,11: "Salige er I, når man på grund af mig håner jer og forfølger jer og lyver jer alt muligt ondt på."

Dette budskab om lidelse er vanskeligt at høre på for vore moderne ører. Vi ønsker alt, hvad der får os til at have gode følelser om os selv. Men hvis formålet med at leve bliver, at vi skal have gode følelser, da forkaster vi uden videre anfægtelsen (tentatio), fordi den giver os dårlige følelser. Men ifølge Luther vil anfægtelsen uundgåeligt blive til gavn for os, fordi den *døder den gamle Adam og lærer os tålmodighed, ydmyghed og mildhed, glæde og tak og at være ved godt mod under lidelser ... På den måde lærer vi at tro på Gud, stole på ham, elske ham og sætte alt vort håb til ham.*

Ofte indleder Satan sit angreb på kristne med mange religiøse spørgsmål. Han håber at finde den mindste revne, hvorigennem han kan komme ind i vort sind og sætte spørgsmålstejn ved Guds ord.

Da han talte til Eva, stillede han som Guds modstander dette spørgsmål: "Har Gud virkelig sagt: I må ikke spise af noget træ i haven?" (1 Mos 3,1). Han overfaldt Job med alle midler og forsøgte at ødelægge hans tro på Gud. Satan fristede endog Jesus for at få ham til at forbande Guds kald og få ham til at falde ned og tilbede Satan (Matt 4,1-11).

Men Satans trumfkort er altid, at han hævder, at Guds kærlighed, som de kristne kender gennem Guds åbenbarede ord i Evangeliets løfter, strider imod erfaringerne i vort liv, når vi oplever Gud som en vred eller ligeglad Gud i denne verden. Satan forsøger altid - direkte eller indirekte - at forfalske Guds natur, så vi tvivler, fortvivler og mister troen.

Anfægtelse (tentatio) rammer alle kristne. Vi er med i en endetids-kamp, som har raset siden syndefaldet og vil vare, så længe jorden står. Disse angreb, lidelser og fristelser tilpasses af Satan til den enkelte, så vi bliver ramt, hvor vi er mest sårbare. Djævelen kommer med sit ord forklædt, som om det var Guds ord. Men disse kampe finder ikke kun sted på det individuelle plan. Nej,

vulnerable spot. The devil comes with his word disguised as God's. But these battles do not merely take place on an individual scale: no, these individual battles reflect the greater cosmic warfare as Satan attempts to destroy the entire Christian Church on earth. He may attack and tempt the individual and the entire Church from outside (governments, militaries, academics, etc.) or from inside (strife, heresy, corruption, etc.). These attacks may take place separately or simultaneously. So be aware, and comforted, that the battle often raging in your soul is similar to the battle raging throughout the souls of all in God's Church. Tentatio's effects on Christians are universal.

Satan may even try to use Jesus Christ Himself as the Christian's enemy. We may experience pangs of terror, just as Luther did, when we think of Jesus as the One who is coming to Judge the living and the dead. The more terrible Jesus appears as Judge, the better the devil appears. In the perceptive words of that great theologian Billy Joel, *I'd rather laugh with the sinners than cry with the saints; the sinners are much more fun*. Here Jesus becomes our tormentor and not Saviour. Satan's ploy here is to have the Law preached in all its severity (which is a good thing), without following it up with the saving promises of the Gospel. This type of preaching leads either to despair or to self-delusion, and in either case, Satan wins.

In Luther's explanation of the Sixth Petition of the Lord's Prayer, *And lead us not into temptation*, divulges the means he sees the devil using to assault us. He writes, *God tempts no one. We pray in this petition that God would guard and keep us so that the devil, the world, and our sinful nature may not deceive us or mislead us into false belief, despair and other great shame and vice. Although we are attacked by these things, we pray that we may finally overcome them and win the victory*.

For Luther the term *world* referred to God's fallen and tainted creation. It appears that evolutionary forces are at work all around us, and that the world's mantra is that it is only survival of the fittest. God appears to be absent and our destinies are left to fate. Our entire existence seems dependant on the whims of the rich and powerful. As Christians we still operate within human society, and in our society no one wishes to be the least; instead we desire to sit at the head of the table and be seen by everyone.

kampen mod den enkelte afspejler en større kosmisk kamp, hvor Satan forsøger at ødelægge hele Kristi Kirke på jord. Han angriber og frister den enkelte kristne og den kristne kirke som helhed udefra (gennem regeringer, militær og verdslig visdom osv) eller indefra (splid, vranglære, korrupsion osv). Disse angreb kan være enkeltstående angreb, eller de kan være en del af en serie angreb. Så vær på vagt og lad dig trøste i vished om, at den kamp, som kæmpes i din sjæl, også finder sted i alle andre kristne i Guds kirke. Anfægtelser (tentatio) rammer kristne overalt.

Satan kan endog finde på at bruge Jesus Kristus selv som de kristnes fjende. Vi kan nemlig erfare frygt og rædsel, ligesom Luther gjorde, når vi tænker på, at Jesus vil komme for at dømme levende og døde. Og jo mere frygtelig Jesus fremtræder som dommer, desto mere tydeligt fremstår djævelen. Den store teolog Billy Joel sætter dette i perspektiv på følgende måde: *Jeg vil hellere le med syndere end græde med helgner; syndere er sjovere at være sammen med*. Her bliver Jesus vores dommer og ikke vores frelser. Her består Satans kneb i, at han lade loven blive prædiken i al sin strenghed (hvilket jo er en god ting), uden at det følges op med det Evangeliets frelsende løfte. Denne form for prædiken fører enten til fortvivlelse eller til selvbedrag. Og i begge tilfælde vinder Satan.

I Luthers forklaring til den 6. bøn i Fadervor: *Og led os ikke ind i fristelse*, afslører Luther det middel, han mærker, at Djævelen bruger for at angribe os. Han skriver: *Gud frister vel ingen; men vi beder i denne bøn, at Gud vil vogte og bevare os, for at Djævelen, verden og vort kød ikke skal bedrage os og forføre os til mistro, fortvivlelse og anden stor skam og last, og at vi, dersom vi således angribes, dog til sidst må vinde og beholde sejren*.

Luther bruger her ordet *verden* om Guds faldne og tilsølede skaberværk. Det virker jo, som om evolutionens kræfter er aktive overalt rundt omkring os, og at verdens mantra er, at *den stærke vinder over den svage (survival of the fittest)*. Det ser ud, som om Gud er fraværende, og at vores fremtid er overladt til skæbnen eller tilfældighederne. Hele vores eksistens synes at afhænge af, at vi opnår rigdom og magt. Som kristne skal vi jo stadig leve vort liv i samfundet, og ingen i vort samfund ønsker at være den ringeste; nej, enhver ønsker at sidde øverst til bords og at blive set af alle.

Vi kan blive anfægtet af en dårlig regering, af militærmanøvrer, katastrofer, sygdomme, hungersnød, fattigdom, krak på børserne, at bankerne går konkurs og af mange andre begivenheder, hvor alt synes ude af

Anfechtung may come to us through bad government, military activities, disaster, disease, famine, poverty, the stock market crashing, the banks going belly up, or any number of events beyond our control. In the midst of all this our faith trembles, doubts, and may eventually let go of God's promises, thus giving Satan the ultimate victory over us.

Our sinful human nature, which is estranged from God, co-operates with the devil and the world in opposing God and His ways. It hates God, drowns in self-pity, murmurs against God, fears the loss of its identity, and creates doubt about our acceptability to God. These struggles of the sinful human nature in our soul may or may not involve physical suffering. But often these spiritual sufferings manifest themselves in physical sufferings.

The attacks mounted by the devil, world, and our sinful nature are not static. They appear to work in conjunction with each other, so that at every moment our entire being is in play. Satan's hidden power assaults us from within and from outside ourselves, attempting to arouse our lusts.

Here in the explanation of the Sixth Petition, Luther emphasises that the sins of the flesh and the world do not afflict us merely from outside ourselves, but the poison of sin is also found within us. Temptations come bursting forth from our heart, as well as from the world, and Satan will happily use both.

According to Luther's explanation of the Sixth Petition of the Lord's Prayer in the Small Catechism, these attacks of the devil, world, and our sinful nature are mounted to attempt to lead us into unbelief. The world and our sinful nature may use subtle attacks, but often these attacks are aimed directly at the heart of Christian teaching. This is especially the case when Satan attempts to have us ignore, misuse, or doubt God's Word. If we cast aside God's revealed Word which promises free salvation through the life, death, and resurrection of Jesus Christ for the forgiveness of our sins, then we replace this life-giving Gospel message with the Law and dependence on our self-righteousness.

In his catechetical sermon on the fifth, sixth, and seventh petitions of the Lord's Prayer, preached on 2nd May 1528, Luther brings this point home when he announces, *He (the devil) tempts you by causing you to disregard God's Word: Oh, I have to look after the beer and malt, I can't go to hear a sermon: or if you do come to church to hear the sermon you go to sleep, you don't take it in, you have to delight,*

kontrol. Midt i alt dette kan vi rystes i vor tro på Gud og rammes af tvivl. Vi mister måske tilliden til Guds forjættelser og lader på den måde Satan vinde over os.

Vores syndige natur, som er fremmedgjort i forhold til Gud, samarbejder med Djævelen og verden i modstanden mod Gud og hans måde at føre os på. Vores gamle natur hader Gud, er fuld af selvmedlidenhed, knurrer mod Gud, frygter at miste identitet og sår tvivl om Gud nu også holder af os. Når den syndige menneskenatur i vores sjæl kæmper imod os, kan det nogen gange indebære fysisk lidelse. Andre gange kun psykisk lidelse. Men ofte kommer åndelige lidelser også til udtryk i form af fysiske lidelser.

Angrebene, som rettes mod os fra djævelen, verden og vort syndige kød, er ikke statiske. Det virker, som om de samarbejder indbyrdes, sådan at vi er under beskyndning uden ophør. Satans skjulte kraft angriber os indefra og udefra og forsøger at vække vores lyst.

Her i forklaringen til den sjette bøn understreger Luther, at kødets synder og verden ikke kun angriber os udefra, men at syndens gift også findes i os. Fristelser vælder frem fra vort hjerte så vel som fra verden. Og Satan bruger med glæde både synden i os og verden udenfor os.

Ifølge Luthers forklaring til den sjette bøn i Fadervor i Lille Katekismus er alle djævelens, verden og vor syndige naturs angreb et forsøg på at føre os ud i vantro.

Verden og vor syndige natur anvender sig af diskrete angreb, så vi næppe lægger mærke til det, men ofte er disse angreb rettet direkte imod den kristne læres hjerte. Det er især tilfældet, når Satan prøver at få os til at ignorere, misbruge eller tvivle på Guds ord. Hvis vi lægger Guds åbenbarede ord til side med dets løfter om tilgivelse og gratis frelse ved Jesu Kristi liv, død og opstandelse, vil vi erstatte dette livgivende Evangeliebudskab med Loven og bliver afhængige af vores selvretfærdighed.

I en katekismus-prædiken over den femte, sjette og syvende bøn i Fadervor beskrev Luther den 2°. maj 1528 det sådan: *Han (djævelen) frister dig til at vise ringeagt for Guds ord: 'Åh, jeg er jo nødt til at få fat i øl og malt, derfor har jeg ikke tid til at lytte til en prædiken.'* Eller *hvis du går i kirke og hører en prædiken, falder du i søvn, eller du tager den ikke til dig; du har ingen lyst eller kærlighed til Guds ord, og du har heller ikke nogen*

no love, no reverence for the Word. Then pray that you may not despise it!

We must, however, take care to think that if we are under spiritual attack this proves the genuineness of our faith and the veracity of our belief, for this would place the focus squarely on us. Rather, spiritual attack demonstrates the truthfulness and credibility of God's Word, for the power to withstand such spiritual attacks is found only in it. When we are under attack we flee to God's Word for strength, comfort, assurance, and hope; we never look to ourselves.

And when we are driven back only to God's Word, we experience its saving power by allowing His Word to do its work on us. These divine words cause us to despair of any hope within ourselves; they cause us great suffering and they eventually kill our old sinful nature. But these same words raise us to new life in Jesus Christ; a life where we, also, experience His love, forgiveness, and power, but through the cross, through suffering, and through temptation. But even in these activities the Christian remains passive, for we let the Word of God Almighty work in us and have its way with us. We receive the gifts God wants to give to us.

So if all this is true, the question needs to be asked, "Why does God allow Satan to do these horrible things to us if He is loving and all powerful?" Now we are getting to the heart of Tentatio or Anfechtung.

What the Christian experiences as attack, suffering, and temptation in his/her daily life appears to contradict God's Word. Nevertheless, we hold to the promises of the Gospel and trust that through these means - used by Satan to bring despair and doubt - God will use them for our benefit. The Apostle Paul takes this approach of faith when he says in Romans 8:28, *and we know that in all things God works for the good of those who love Him, who have been called according to His purpose.*

But both Christians and unbelievers seem to be afflicted by Tentatio, and each approach these afflictions differently, as Luther notes, *all things work together for good to the elect, also the rod and the cross; for thus their flesh is mortified, their faith is strengthened, and the gifts of the Holy Spirit are increased. But the wicked are made worse also when they are pressed by the cross. For the German proverb says the truth: "People rarely become better after they have been sick." To be sure, they are*

ærefrygt. Da skal du bede til Gud, at du ikke mere må ringeagte hans ord.

Vi skal imidlertid huske på, at når vi bliver angrebet åndeligt, da beviser det, at vores tro er ægte og sand. Åndelige angreb på troen vil i praksis vise os, at Guds ord er sandt og til at stole på. For kraften til at modstå sådanne åndelige angreb findes udelukkende i Guds ord. Når vi bliver angrebet, skal vi flygte hen til Guds ord for at finde styrke, trøst, vished og håb. Vi må aldrig lede efter hjælpen i os selv.

Når vi drives tilbage til Guds ord alene, erfarer vi dets frelsende kraft, når vi giver det lov til at gøre sin gerning i os. Disse ord fra Gud gør, at vi fortvivler og giver afkald på alle håb, vi har i os selv. Ordene fra Gud kan medføre stor lidelse, og de dræber vor gamle syndige natur. Men de selv samme ord oprejser os til nyt liv i Jesus Kristus, et liv, hvor vi også erfarer Hans kærlighed, tilgivelse og kraft. Men denne erfaring bliver vores gennem korset, gennem lidelse og gennem fristelser. Mens dette finder sted forbliver den kristne passiv, fordi vi lader den Almægtige Guds ord hjælpe os. Vi modtager de gaver, som Gud ønsker at give os.

Derfor: Hvis alt dette er sandt, da er vi nødt til at stille dette spørgsmål: "Hvis Gud er kærlig og almægtig, hvorfor tillader han da Satan at gøre alle disse forfærdelige ting mod os?" Og her er vi ved det inderste i anfægtelsen (tentatio).

Det, som den kristne oplever som angreb, lidelser og fristelser hverdagen, ser ud til at modsige Guds ord. Ikke desto mindre: når vi holder fast ved Evangeliets løfter og stoler på, at Gud gennem de midler – som Satan bruger for at bringe os til fortvivlelse og i tvivl – vil bruge dem til gavn for os. Apostlen Paulus siger det jo sådan i Romerbrevet 8,28: *Vi ved, at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud, og som efter hans beslutning er kaldet.*

Men både kristne og vantro ser ud til at blive angrebet af anfægtelser (tentatio), men på hver sin måde, som Luther bemærker: *Alle ting virker sammen til bedste for de udvalgte, også tugt og kors. For sådan dødes deres syndige natur (deres kød), og deres tro bliver styrket, og Helligåndens gaver til dem vokser. Men de onde får det værre, når de rammes af kors og lidelse. Det tyske ordsprog udtrykker denne sandhed: "Folk bliver sjældent bedre af at have været syge". Sandt at sige er de tålmodige og bliver urolige, mens plagen står på, -*

penitent and disturbed at the time, like Pharaoh of Egypt, but thereafter they fall back into their former sins and become worse. This is the nature of the ungodly.

But when we are in the midst of these attacks, sufferings, and temptations, is this Anfechtung to be seen as God's wrath against sinners or Satan's attack on faithful believers? The outward sufferings of believers and unbelievers are indistinguishable. Satan may use these circumstances to claim that there is no advantage in following Christ and God still holds our sins against us and wants to punish us - once again, attempting to question the all-sufficient sacrifice of Christ for our salvation. But when we are confronted by this claim, we seek refuge not in our perceptions or understanding, but in things that are sure and are outside of ourselves, namely, God's Word and the Sacraments. It is here we are confronted by God assuring us that He truly is a God who is with us and for us.

So for Luther, to *pray and finally overcome and win the victory* entails that the Christian see these attacks, sufferings, and temptations as coming to test and refine our faith; to teach us patience and perseverance as we submit to God's will for us.

Luther, always with a pastoral heart and concern for his people, wants us to know that these trials are not proof of God's indifference or anger toward us. Rather, God allows these afflictions from Satan to drive us to our knees so that we might be drawn even closer to Christ.

Anfechtung may best be viewed as God's loving discipline toward His children. In fact, Luther compares God's discipline of His children to the discipline imposed by a loving earthly father upon his children. Discipline is administered not vindictively or capriciously, but with a loving and productive purpose in mind. Hear Luther,

When God sends us tribulation, Satan suggests: See there God flings you into prison, endangers your life. Surely He hates you. He is angry with you; for if He did not hate you, He would not allow this thing to happen. In this way, Satan turns the rod of a father into the rope of a hangman and the most salutary remedy into the deadliest poison. But he is an incredible master at devising thoughts of this nature. Therefore it is very difficult to differentiate in tribulations between him who kills and Him who chastises in a friendly way.

ligesom Farao i Egypten – men derefter falder de tilbage i deres tidligere synder og bliver værre. Det er de ugudeliges natur.

Når vi befinder os midt under disse angreb, lidelser og fristelser, skal denne Anfægtelse da anses for at være Guds vrede mod syndere? Eller er den Satans angreb mod dem, som trofast holder fast ved troen på Gud?

Når det gælder ydre lidelser kan man ikke se forskel på det, der rammer en troende og en vantro. Satan bruger måske disse omstændigheder til at hævde, at det slet ikke kan betale sig at følge Kristus, og at Gud stadig bruger vore synder mod os og ønsker at straffe os. Ja, Satan, gør hvad han kan for at sætte spørgsmålstegn ved det fuldbragte frelsesværk, Kristus har udført for os. Når vi møder denne påstand, skal vi ikke søge tilflugt i vor egen opfattelse og forståelse af tingene, men finde hjælp i det, som ligger udenfor os selv, nemlig i Guds ord og sakramenter. Det er her, at Gud møder os og forvisser os om, at han virkelig er en Gud, som er med os og som er for os.

Luther siger i forklaringen til 6. bøn, at en kristen skal bede, dersom vi således angribes, så vi dog til sidst må vinde og beholde sejren. Det indebærer, at den kristne ser disse angreb, lidelser og fristelser som prøvelser fra Gud, hvor han vil lutre (rense) vores tro; han lærer os tålmodighed og giver os udholdenhed, når vi underordner os hans vilje med os. Luther, som altid havde et pastoralt hjerte med omsorg for sin menighed, ønsker, at vi ved, at disse prøvelser hverken beviser, at Gud er ligeglad, eller at han er vred på os. Tværtimod tillader Gud at Satan rammer os med disse angreb, for at vi må komme på knæ og blive draget endnu tættere til ind til Kristus.

Anfægtelse kan bedst beskrives som Guds kærlige opdragelse af sine børn. Faktisk sammenligner Luther Guds opdragelse af sine børn med den opdragelse, som en kærlig far på jorden opdrager sine børn med. Opdragelse udføres ikke hævngherrigt eller lunefuldt, men i kærlighed og til gavn for barnet. Hør Luther:

Når Gud sender os trængsel, foreslår Satan: 'Se, hvordan Gud slænger dig i fængsel og udsætter dig for fare! Kan du ikke se, at han hader dig? Han er vred på dig; for hvis han ikke hadede dig, ville han da lade det ske, som nu er sket?' På den måde fordrejer Satan en fars tugt til at være en løkke om din hals; og de midler, som Gud bruger til vort bedste, tolker han som dødbringende gift. Satan er en mester i at udtænke sådanne tanker. Derfor er det meget vanskeligt under trængsler at skelne mellem ham, der slår os ihjel, og ham, der tugter os på en venlig måde.

So the attacks, sufferings, and temptations allowed by God to befall a Christian are not malicious or spiteful. Instead, divine discipline has the express purpose of assisting each Christian to know, understand, and experience God's forgiveness and grace ever more deeply.

Let us once again return to Luther's Small Catechism to help us understand how God uses Tentatio in our lives to conquer the devil. In his explanation of the seventh petition of the Lord's Prayer, *and deliver us from evil*, Luther says, *We pray in this petition, in summary, that our Father in heaven would rescue us from every evil of body and soul, possessions and reputation, and finally, when our last hour comes, give us a blessed end, and graciously take us from this valley of sorrow to Himself in heaven.*

Luther begins this explanation with the phrase *in summary*. He does this because he sees this petition as a summary of the entire Lord's Prayer and he firmly anchors it in God. He uses this petition to summarise the previous six and he applies them to everything Satan might do so that God's name is not hallowed among us, so that His kingdom does not come to us, so that His will is not done by us, so that we may not eat our daily bread in peace, so that we do not forgive sins against us, and so we yield to temptations of all sorts.

We once again see Luther exhorting us to pray for God's protection against the Evil Foe who attacks our bodies and souls, our possessions and reputations, in order to try and destroy our faith in Jesus Christ. But at the conclusion of this petition, Luther speaks of death, and it is no surprise that Luther regarded death as one of Satan's most dangerous form of attack against the Christian. Death is a demonstration of just how good Satan has been at corrupting the world. And when we come face to face with death, it often leaves us terrified and cold. As death approaches, Satan plants seeds of doubt in our mind, "Isn't eternal life just make-believe?" "Jesus didn't rise from the dead, no one ever rises from the dead, so how can you expect to?" "You deserve to go to hell!" "Did you do enough to merit God's favour?" Etc.

But Luther commends us to pray for a *blessed end*, that is, dying in Christ, firmly trusting in the Saviour who rose victorious over death on Easter morning after having conquered sin, death, and the devil for us. Satan would have us believe that death is the end or that it leads only to eternal damnation, but

Derfor er angreb, lidelser og fristelser, som Gud tillader at en kristen kommer ud for, ikke ondskabsfuldt og ondsindet ment. Nej, Guds måde at opdrage os på har som formål at hjælpe enhver kristen til at kende, forstå og erfare Guds tilgivelse og nåde endnu dybere.

Lad os endnu engang vende tilbage til Luthers Lille Katekismus for at få hjælp til at forstå, hvordan Gud i vores liv bruger anfægtelsen, for at vi derigennem skal overvinde djævelen.

I sin forklaring til den syvende bøn i Fadervor: *Fri os fra det onde!* siger Luther: *Vi beder i denne bøn under ét, at Faderen i Himmelen vil fri os fra alt, hvad der kan skade os på legeme og sjæl, ejendom og ære, og endelig, når vor sidste time kommer, unde os en salig død og i nåde tage os fra denne tåredal til sig i Himmelen.*

Luther begynder sin forklaring med at sige "under ét". Det gør han, fordi han ser denne bøn som en sammenfatning af alle bønnerne i Fadervor. Og han forankrer den solidt i Gud. Han bruger denne bøn som en sammenfatning af de seks foregående bønner og anvender dem på alt det, Satan gør, for at Guds navn ikke skal blive helliget iblandt os, så hans rige ikke vil komme til os, så hans vilje ikke sker med os, så vi ikke kan spise vort daglige brød i fred, så vi ikke tilgiver andre de synder, de har begået mod os, og så vi falder i alle former for fristelse.

Vi ser endnu en gang, at Luther opfordrer os til at bede Gud om beskyttelse mod den Onde Fjende, som angriber vort legeme og vor sjæl, vor ejendom og vort gode rygte i forsøget på at ødelægge vor tro på Jesus Kristus. Men når Luther drager konklusionen af denne bøn, taler han om døden. Og det er ikke nogen overraskelse, at Luther anså døden som en af Satans midler i angrebet på den kristne. Døden demonstrerer, hvor dygtig Satan er til at fordærve verden. Når vi står ansigt til ansigt med døden, kan vi fyldes af frygt og kulde. Når døden nærmer sig, planter Satan tvivlens sæd i vort sind: "Er evigt liv ikke bare noget, troen har fundet på?" "Jesus opstod ikke fra de døde; og ingen opstår jo fra graven. Hvorfor skulle du så opstå?" "Du har fortjent at komme i helvede!" "Har du gjort nok til at fortjene Guds velbehag?" Osv.

Men Luther opfordrer os til at bede om en salig død, dvs at vi dør i Kristus i fast tillid til Frelseren, som opstod i vort sted at have besejret synden, døden og djævelen. Satan vil have os til at tro, at døden er enden på det hele, eller at den fører i evig fordømmelse. Men Guds nådige løfte til alle, som tror på Kristus Jesus, er evigt liv:

God's gracious promise for all who believe in Christ Jesus is eternal life: *Graciously take us from this valley of sorrows to yourself in heaven.*

In the explanation of the Sixth Petition of the Lord's Prayer, Luther focuses on Satan's role as the lying and seductive tempter, but now in the explanation of the Seventh Petition the devil is the destroyer of all the living, the evil foe who has been a murderer since the very beginning, and all petitions of the Lord's Prayer are directed against him and his work.

From the moment one is called to faith in Christ, they are attacked by Satan, and this attack does not cease until our death. *Tentatio* belongs to true faith almost by definition, since true faith cannot exist without conflict. We ought to be concerned if our days are filled with contentment and laziness because this may make us an easy target for our adversary.

Every Christian will undergo and experience *Anfechtung*. We can talk about them, imagine them, and plan for them, but ultimately we must experience them. But it is these attacks, sufferings, and temptations that refine, sharpen, and galvanise our faith.

Again, let us hear Luther's own words, *It is by living—no, not living, but by dying and giving ourselves up to hell that we become theologians, not by understanding, reading, and speculation.*

And this truth that all Christians will be afflicted by Satan's attacks, suffering, and temptations is taught in Scripture and experienced as we live out our lives in service to God and our neighbour. Luther in his exposition of 1 Peter 1:7-8 says: *Scripture throughout compares temptation to fire. Thus St. Peter here compares the gold that is tried by fire to the trial of faith by temptation and suffering. The fire does not make the gold any less, but it does make it pure and bright so that all dross is removed. So God has imposed the cross on all Christians. By it they are cleansed and well purged. As a result their faith remains pure as the Word is pure, and they depend on the Word alone, and trust in nothing else. We need such fire and such a cross daily because of the old corrupt Adam.*

Albrecht Peters in his *Commentary on Luther's Catechisms: Lord's Prayer* summarises the approach of Luther in describing *Tentatio* in this way: *Satan tempts us to dupe us and cast us into eternal perdition. God gives him space but still at the same time holds His gracious hand over us to test us and*

Vi beder om en salig død, og at Gud i nåde vil tage os fra denne tåredal til sig i Himmelen.

I forklaringen til den sjette bøn i Fadervor fokuserer Luther på Satans rolle som en løgner og forfører. Men her i forklaringen til den syvende bøn beskriver han djævelen som en ødelægger af alt levende. Denne onde fjende har været en morder helt fra begyndelsen. Og alle bønnerne i Fadervor er rettet imod ham og hans arbejde.

Fra det øjeblik vi kaldes til tro på Kristus, bliver vi angrebet af Satan. Og dette angreb ophører ikke, før vi dør. *Tentatio* (anfægtelser) hører næsten pr. definition sammen med den sande tro, fordi den sande tro umuligt kan eksistere uden kamp. Vi bør være urolige, hvis vore dage henleves i selvtilfredshed og dovenskab, fordi det vil gøre os til et let bytte for vores modstander.

Enhver kristen vil erfare anfægtelse. Vi kan tale om anfægtelser, forestille os dem og forsøge at forberede os på dem. Men i sidste ende er vi nødt til at erfare dem. Men det er gennem i disse angreb, lidelser og fristelser at vores tro lutres, skærpes og bliver galvaniseret.

Lad os atter høre fra Luther selv: *Det er ved at leve – nej, ikke ved at leve, men ved at dø og overgive os til helvedet, at vi bliver teologer. Det bliver vi ikke ved at forstå, læse eller ved vore egne spekulationer.*

Og Skriften lærer os denne sandhed, at alle kristne bliver ramt af Satans angreb, lidelse og fristelser. Og vi erfarer det, når vi lever vort kristne liv i tjeneste for Gud og vor næste. Luther siger i udlægningen af 1 Peter 1,7-8: *Igennem hele Skriften sammenlignes fristelser med ild. Derfor sammenligner St. Peter her guld, som prøves ved ild, med troen, der prøves gennem fristelser og lidelser. Ilden ødelægger ikke guldet, men gør bare, at det bliver rensat og skinner så meget klarere, fordi alle urenheder brændes bort. Sådan har Gud lagt korset på alle kristne. Ved korset renses og lutres de. Og resultatet er, at deres tro forbliver ren, ligesom Ordet er rent, og at de holder sig til ordet alene og ikke stoler på noget som helst andet. Vi behøver sådan en ild og sådan et dagligt kors, på grund af den gamle bedrageriske Adam.*

Albrecht Peters skriver i sin kommentar til Martin Luthers katekismer: *Herrens bøn* sammenfatter den tilgang, Luther havde, når han beskriver anfægtelsen (*tentatio*) således: *Satan frister os for at bedrage os og få os bragt i evigt fortabelse. Gud giver ham plads, men samtidig holder han sin nådes hånd over os. Og han prøver os og styrker os i troens lydighed. Ikke desto mindre bliver denne modstilling af Gud og hans*

establish us in faithful obedience. Nevertheless, even this juxtaposition of the Adversary and God remains in unfathomable tension between the deus absconditus in majestate and the Deum in carne Christi involutes. Yet it remains as with the Canaanite woman to grasp "the deep subtle Yes under and above the No with firm faith in God's Word" and to firmly hold to it. (Peters pp. 196-7)

But in the midst of Tentatio, all Christians need to remember that Satan is more the organiser than he is the creator of these afflictions. He is like an attack dog: fierce, dangerous, and possibly deadly, but he is on a leash held firmly by God. God uses Satan and his attacks to accomplish His purposes and increase our faith in Jesus Christ. The more afflictions we experience the faster we run to Christ for deliverance, for our only hope of rescue is found in Him. Through Anfechtung, God points us to Christ.

Please allow me a poor attempt at illustrating this most comforting of doctrines, perhaps it is even a throw away approach. I picture Tentatio or Anfechtung like a boomerang. Satan wants to pull us away from God by destroying our faith in Jesus Christ. His desire is to separate us from the love of God in Christ Jesus by as far as he can. So he afflicts us in various ways to drive us away. It is like Satan takes us and throws us as far and hard as he can. But little does Satan know that God uses these trials like a boomerang. While we are flying away from God's love, we realise how vulnerable, insignificant, and helpless we are, so God reverses our direction and brings us flying back into His hand which firmly grasps us. Those things meant to cast us away from God's love in Christ, actually end up bringing us more firmly into the grip of God our Father, and no one can pluck us out of His hand. That is the comfort we may find in Tentatio.

modstander, Djævelen, en ufattelig spænding mellem den såkaldt "skjulte Gud" i hans majestæt, og Gud, sådan som han har åbenbaret sig i kød i Kristus. Tilbage står sammen med den kana'anæiske kvinde at begribe "det underliggende JA bag ved og oven over det NEJ, vi fornemmer. Det kan vi kun ved en fast tro på Guds ord", når vi bliver fast ved det. (Peters pp. 196-7).

Men midt under anfægtelserne skal alle kristne huske på, at Satan snarere er den der arrangerer, end den, der skaber disse lidelser. Han er som en angrebshund: voldsom, farlig og muligvis dødelig, men han er i snor og holdes tilbage af Gud. Gud bruger Satan og hans angreb for at opnå sit formål og øge vores tro på Jesus Kristus. Jo flere lidelser vi oplever, desto vil vi skynde os hen til Kristus for at blive udfriet. For vores eneste håb om redning findes i ham. Gennem Anfechtung (Anfægtelse) viser Gud os hen til Kristus.

Tillad mig at gøre et fattigt forsøg på at illustrere denne meget trøsterige lære – med risiko for, at jeg får jer til at miste pointen. Jeg vil sammenligne Tentatio eller anfægtelse med en boomerang. Satan ønsker at drage os væk fra Gud ved at ødelægge vores tro på Jesus Kristus. Hans ønske er om muligt at adskille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus. Derfor angriber han os på mange måder for at få os bort fra Gud. Det er som om Satan tager os og kaster os så langt væk som muligt. Men Satan forstår sig slet ikke på, at Gud bruger det, han gør, som en boomerang. Mens vi flyver væk fra Guds kærlighed, indser vi, hvor sårbare, ubetydelige og hjælpeløse vi er. Og sådan vender Gud vores retning og bringer os tilbage i hans hånd, som griber fast om os. Det, som havde til formål at få os bort fra Guds kærlighed i Kristus, ender faktisk med at bringe os mere i Guds vor Faders greb, og ingen kan rive os ud af hans hånd. Det er den trøst, vi kan finde i Anfægtelsen (tentatio).